

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně

223101010

Inventář

Archivní pomůcka č. 559

NAD č. 2031

Značka fondu: NF MAV Blížejov

Národní fronta - místní akční výbor Blížejov

1948-1953

Zpracoval: Žáčková Monika

Horšovský Týn 2020

Obsah

I. Dějiny původce archivního souboru	3
Národní fronta Místní akční výbor Blížejev (Blížejev, Domažlice, Česko), 3.3.1948-1954	3
II. Dějiny archivního souboru	8
III. Archivní charakteristika archivního souboru	8
IV. Tematický popis archivního souboru	9
V. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení archivní pomůcky	9
Příloha: Seznam použitých zkratk	10
Jednotky popisu	11
Orgány MAV NF	11
Úřední agenda MAV NF	11

I. Dějiny původce archivního souboru

Národní fronta Místní akční výbor Blížejov (Blížejov, Domažlice, Česko), 3.3.1948-1954

Preferovaná forma jména: Národní fronta Místní akční výbor Blížejov (Blížejov, Domažlice, Česko), 3.3.1948-1954

Typ preferované formy jména: jméno úřední

Datace použití jména od-do: 3.3.1948 - 1954

Variantská forma jména: NF MAV Blížejov

Datum vzniku: 3.3.1948

Datum zániku: 1954

Nástupce: Národní fronta Místní výbor Blížejov (Blížejov, Domažlice, Česko), 1954-1990

Sídlo

Sídlo: Blížejov (Domažlice, Česko)

Charakteristika:

místní orgán sdružení politických stran a společenských organizací

Dějiny původce:

Národní fronta, ustavená již na jaře roku 1945 na podkladě Košického vládního programu, se stala trvalou politickou základnou veřejného života. Pevnou organizační strukturu však dostala až po únoru 1948, kdy byly vytvářeny akční výbory Národní fronty všech stupňů.

Místní akční výbory Národní fronty (MAV NF) se ustavovaly ze zástupců všech složek Národní fronty, tedy politických stran, celonárodních organizací a případně dalších složek, které v obci vyvíjely činnost, na základě delegačního principu. Počet členů MAV NF nebyl přesně stanoven, zprvu však neměl být větší než dvanáct. Určoval se podle počtu organizací a složek v obci a podle velikosti obce. Vedoucí postavení v MAV NF měla Komunistická strana Československa (KSČ).

Ustavující schůze Místního akčního výboru Národní fronty v Blížejově se konala 3. března 1948 v kanceláři místního národního výboru (MNV) za účasti několika členů místních společenských organizací a politických stran činných v obci. Okresní akční výbor Národní fronty (OAV NF) v Horšovském Týně jej schválil 15. března 1948. Zvoleno bylo devět členů (zástupců KSČ) MAV NF v čele s předsedou Vavřincem Němcem, místopředsedou Antonínem Sazamou a jednatelem Františkem Hrbáčkem. Vavřinec Němec brzy na funkci předsedy rezignoval, novým předsedou MAV NF v Blížejově se stal od 20. března 1948 Josef Váchal a pravděpodobně od května 1948 Antonín Sazama. Dne 1. srpna 1948 OAV NF v Horšovském Týně schválil na návrh místní organizace KSČ v Blížejově složení nového MAV NF, neboť členové předešlého MAV NF rezignovali. MAV NF zůstal devítičlenný, předsednictví převzal opět Josef Váchal, místopředsedou se stal František Konáš a jednatelem Vavřinec Němec. Složení MAV NF v Blížejově (včetně předsedy) se často měnilo po celou dobu činnosti MAV NF.

Prvořadým úkolem MAV NF bylo provádět tzv. „očistu politického a veřejného života“ od „reakčních živlů“ a nespolehlivých“ funkcionářů a očistit společnost od všech odpůrců komunistické strany. Nedostatečnou pravomoc k této činnosti akčních výborů Národní fronty legalizoval, v podstatě se zpětnou platností, zákon č. 213/1948 Sb., o úpravě některých poměrů na ochranu veřejných zájmů. Mimo to MAV NF poskytoval oznámení o národní a politické spolehlivosti, vystavoval potvrzení k vydání či odebrání honebních lístků, dohlížel na veškerý politický, veřejný a kulturní život v obci a řídil ho v duchu politiky Národní fronty. Zabýval se přípravou a organizací voleb do zákonodárných i zastupitelských sborů, pořádáním celonárodních oslav v obci a kontrolou výrobních zemědělských plánů a kontingentních dodávek. MAV NF také koordinoval práci místních společenských organizací zapojených v Národní frontě, dohlížel na jejich vztah „lidově demokratickému“ režimu a podněcoval členy k „budovatelským“ úkolům. V Blížejově tehdy pracoval například Československý svaz mládeže, Československý červený kříž, Československý svaz hasičstva, Tělocvičná jednota Sokol, Svaz československo-sovětského přátelství či Svaz pro spolupráci s armádou.

Pro usnadnění plnění úkolů Národní fronty byl okres rozdělen nejprve do osmi okrsků (Bělá nad Radbuzou, Blížejov, Bukovec, Horšovský Týn, Hostouň, Meclov, Mířkov, Poběžovice). Každý okrsek měl svého instruktora, který zabezpečoval styk MAV NF s OAV NF. Instruktor měl dojíždět na schůze MAV NF, působit jako poradce a dohlížet na jeho činnost. Mimo to se nepravidelně konala zasedání OAV NF rozšířená o předsedy MAV NF. Do okrsku Blížejov spadaly obce Blížejov, Chotiměř, Lštění, Malonice, Mrchojedy, Osвраčín, Nahošice, Přívozec a Výrov.

MAV NF neměl vlastní sekretariát, pošta adresovaná MAV NF byla doručována na soukromou adresu stávajícího předsedy MAV NF. Schůze MAV NF se konaly v prvních měsících po ustavení podle potřeby obvykle jednou za jeden až dva týdny, později pak podle dochovaných zápisů ze schůzí značně nepravidelně v budově Místního národního výboru v Blížejově a veřejná zasedání v místním pohostinství.

Akční výbory ukončily svoji činnost během roku 1954 v souvislosti s dokončením „očisty“ a s tehdy připravovanými volbami do národních výborů. Jejich organizační strukturu založenou na územním principu převzaly výbory Národní fronty různých stupňů. Víceméně se jednalo pouze o formální změnu, postupně z názvů akčních výborů Národní fronty vymizelo označení „akční“. V důsledku vývoje a ustálení politických poměrů se i MAV NF Blížejev během roku 1954 přeměnil na Místní výbor Národní fronty Blížejev (MV NF). Z činnosti MV NF Blížejev se však v tomto archivním fondu nedochovaly žádné archiválie.

Obec Blížejev náležela do roku 1960 do politického okresu Horšovský Týn, součástí okresu Domažlice se stala teprve po reorganizaci státní správy od 1. července 1960 na základě zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu. V souladu s územním členěním státu stanoveným zmiňovaným zákonem se přebudovala (s platností nejpozději od 1. července 1960) i územní organizace národních výborů a ostatních orgánů v okrese. Okresní výbor Národní fronty (OV NF) Horšovský Týn byl zrušen, na nově vzniklém okrese Domažlice se nadřazeným orgánem MV NF stal OV NF Domažlice.

Postavení Národní fronty v politickém systému republiky upevnila nová Ústava Československé socialistické republiky z 11. července 1960 (Ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky), kde je Národní fronta charakterizována jako: „Národní fronta Čechů a Slováků, v níž jsou sdruženy společenské organizace, je politickým výrazem svazku pracujících měst a venkova, vedeného Komunistickou stranou Československa.“

Počátkem šedesátých let dvacátého století ukončila většina MV NF na domažlickém okrese svoji činnost a do roku 1968 jich pracovalo pouze devět. Svoji aktivitu začaly MV NF obnovovat v období normalizace. Patřil k nim také MV NF Blížejev. Zákon č. 128/1968 Sb., o Národní frontě, byl v prosinci roku 1970 zrušen zákonem č. 146/1970 Sb., kterým se ruší zákon č. 128/1968 Sb., o Národní frontě, neboť úloha Národní fronty Čechů a Slováků byla v podstatě zakotvena v Ústavě Československé socialistické republiky. Zrušením zákona zanikla také platnost „Statutu Národní fronty České socialistické republiky“. Statut nahradil dokument nazvaný „Národní fronta Československé socialistické republiky a hlavní principy její činnosti“, který schválila 27. ledna 1971 celostátní konference Národní fronty Československé socialistické republiky. Platil až do ukončení činnosti Národní fronty.

V roce 1985 do působnosti MV NF Blížejev patřilo 16 společenských organizací Národní fronty z Blížejova, Chotiměře, Malonic, Lštění, Přívozce a Františkova. MV NF pracoval jako pětičlenný, zastoupený delegáty Svazu československo-sovětského přátelství, Svazu požární ochrany, Československého svazu tělesné výchovy a Vesnické organizace KSČ Blížejev.

V souvislosti s politickým vývojem v Československu po 17. listopadu 1989 došlo zákonem č. 135/1989 Sb., kterým se mění ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky, ke zrušení článku čtyři Ústavy Československé socialistické republiky z roku 1960 o vedoucí úloze Komunistické strany Československa a článek šest byl upraven tak, že „Národní fronta je politickým výrazem svazku národů a národností, sociálních vrstev a zájmových skupin. Mohou se v ní sdružovat politické strany, společenské a zájmové organizace.“ Ústřední výbor Národní fronty Československé socialistické republiky ukončil rozhodnutím organizací v něm sdružených činnost 7. února 1990. Národní fronta jako celek tímto dnem zanikla, její majetek připadl státu. Nižší složky byly uvedeny do klidového stavu a v průběhu roku 1990 svou činnost také ukončily. Činnost ukončil v roce 1990 i MV NF Blížejev.

Funkce původce:

Provádění očisty společnosti od odpůrců KSČ a očisty "politického a veřejného života" od "reakčních živlů a nespolehlivých funkcionářů";
dohled nad nekomunistickými politickými stranami;
koordinace a řízení práce společenských organizací zapojených v Národní frontě;
koordinace a řízení průběhu státně politických akcí;
organizace voleb;
kádrová práce;
kontrola činnosti veřejných orgánů;
dohled nad hospodářskými, kulturními, církevními, školskými a sociálními záležitostmi včetně zemědělství.

Normy konstitutivní:

Zákon č. 75/1948 Sb., o volbách do Národního shromáždění.
Zákon č. 213/1948 Sb., o úpravě některých poměrů na ochranu veřejných zájmů.

Vnitřní struktury:

Orgány Národní fronty na všech stupních nebyly voleny, ale jmenovány vedením masových organizací a politických stran. Funkce v MAV NF byly označovány jako „čestné“, zpravidla byl jmenován předseda, místopředseda a jednatel MAV NF. Předseda měl za úkol svolávat schůze MAV NF, řídit práci MAV NF, udržovat styk s okresním akčním výborem Národní fronty na různých aktivech a konferencích, místopředseda měl zastupovat předsedu v jeho nepřítomnosti a starat se o plnění plánu práce obce. Jednatel vedl kartotéku MAV NF, vyřizoval administrativu MAV NF, spolu s předsedou podepisoval odeslanou poštu, dohlížel na činnost masových organizací v obci, pořizoval zápisy ze schůzí MAV NF a zasílal je v opise na OAV NF. Jako pomocné orgány si MAV NF ustavoval (stálé či dočasné) komise. Schůze MAV NF se konaly obvykle jednou za měsíc.

Zdroje informací:

Prameny:

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond Národní fronta – okresní výbor Horšovský Týn, kar 1, inv. č. 3.

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond Národní fronta – okresní výbor Horšovský Týn, kar 9, inv. č. 36–38.

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond Národní fronta – okresní výbor Domažlice, kar 79, inv. č. 291.

Literatura:

BĚLINA, Pavel a kol. Kronika Českých zemí. Praha : Fortuna Print, 1999.

ČAPKA, František. Dějiny zemí Koruny české v datech. Praha : Libri, 1999.

GARKISCH, Miloš – TOPINKA, Jiří. Národní fronta – okresní výbor Beroun 1948–1990 : inventář [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 83]. Státní okresní archiv Beroun, 2010 [online], [cit. 2017-01-12]. Dostupné z <<http://soapraha.bach.cz/mrimage/soapraha/proxy/cz/archives/soap/CZ-221202010/inventare/dao/documents/OVNFBeroun.pdf>>.

K práci místních a městských výborů Národní fronty : metodická pomůcka. Praha : Ústřední výbor Národní fronty ČSSR, 1987.

KAPLAN, Karel. Národní fronta 1948–1960. Praha : Academia, 2012.

MATOUŠEK, Stanislav – TRÁVNÍČEK, Tomáš. Národní fronta ČSSR v období budování socialistické společnosti. Praha : Svoboda, 1989.

MLÝNSKÝ, Jaroslav. Únor 1948 a akční výbory Národní fronty. Praha : Academia, 1978.

PEŠŤÁK, Michael. Národní fronta – krajský výbor Plzeň (1939) 1948–1990 : inventář [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 610]. Státní oblastní archiv v Plzni, 2007.

II. Dějiny archivního souboru

Dějiny jednotky popisu:

O uložení dokumentů MAV NF Blížejev či jejich případných ztrátách nejsou k dispozici žádné informace. Podle dochovaného podacího protokolu je pouze zřejmé, že každý došlý dokument obdržel číslo jednacích a bylo zaznamenáno, kdy a od koho došel, obsah podání a datum a způsob vyřízení. Nejvíce čísel jednacích přidělil původce v roce 1949, a to 66 čísel jednacích, v ostatních letech do 30 čísel jednacích za rok.

Ukládání vyřízených písemností orgánů Národní fronty se řídilo „Dohodou mezi Ústředním výborem Národní fronty České socialistické republiky a Ministerstvem vnitra České socialistické republiky (archivní správou)“ z roku 1978 a „Skartačním plánem pro uschovávání a vyřazování písemností orgánů Národní fronty“.

Přímý zdroj akvizice:

Archivní fond Národní fronta – místní akční výbor Blížejev vznikl v roce 2019 při pořádání archivního fondu Národní fronta – okresní výbor Horšovský Týn (EL NAD 570), kdy zpracovatelka přesunula do nově vzniklého archivního fondu Národní fronta – místní akční výbor Blížejev jednu úřední knihu a jeden podací protokol (č. j. SOAP/010-382/2019). Jednalo se o materiál, který pocházel z přímé činnosti MAV NF Blížejev.

III. Archivní charakteristika archivního souboru

Způsob uspořádání:

Archivní fond Národní fronta – místní akční výbor Blížejev obsahuje archiválie z let 1948–1953 vzniklé z činnosti MAV NF Blížejev.

Jednotky popisu jsou rozděleny do dvou sérií: orgány MAV NF a úřední agenda MAV NF. Do série orgány MAV NF je zařazena kniha zápisů ze schůzí MAV NF, do série úřední agenda MAV NF podací protokol. Rozlišení typu archiválie odpovídá příslušná evidenční jednotka.

Z hlediska úplnosti stavu zachování je tento archivní fond označen jako torzovitý, kromě zápisů ze schůzí z let 1948-1952 a podacího protokolu z let 1948-1953 chybí veškeré spisy. Jazykem dochovaných archiválií je čeština. Úřední kniha i podací protokol jsou vedeny rukopisně. Po zpracování a inventarizaci je archivní fond uložen v atypickém kartonu o celkovém rozsahu 0,04 bm.

Během pořádání nebyly z důvodu přehodnocení významu či multiplicity vyřazeny žádné archiválie.

Archivní pomůcka byla zpracována prostřednictvím softwarové aplikace ELZA (software pro elektronické zpracování archiválií).

Budoucí přírůstky:

Nepředpokládají se.

Fyzický stav jednotky popisu a technické požadavky:

Nepoškozený.

Pravidla zpracování:

WANNER, Michal a kol. Základní pravidla pro zpracování archiválií. Druhé rozšířené vydání, Praha : Odbor archivní správy a spisové služby MV, 2015.

IV. Tematický popis archivního souboru

Tematický popis jednotky popisu:

Archiválie inventarizovaného archivního fondu pochází z činnosti MAV NF v Blížejově. Agendu, jíž MAV NF vykonával, přibližuje dochovaný podací protokol, přestože jeho výpovědní hodnota je určena účelem, který jako takový plnil. Podrobněji se aktivita Národní fronty v Blížejově odráží v dochovaných zápisech ze schůzí MAV NF. MAV NF se řídily usneseními OAV NF, plnily jejich úkoly a zasílaly mu zprávy o činnosti. Proto je pro vytvoření ucelenějšího obrazu o fungování Národní fronty v Blížejově nezbytné ke studiu využít archivní fond Národní fronta - okresní výbor Horšovský Týn (EL NAD 570) a po roce 1960 archivní fond Národní fronta - okresní výbor Domažlice (EL NAD 551). S ohledem na vedoucí úlohu KSČ v Národní frontě je potřeba věnovat pozornost také archivním fondům KSČ - okresní výbor Horšovský Týn (EL NAD 1650), KSČ - okresní výbor Domažlice (EL NAD 574), popřípadě Místní národní výbor Blížejov (EL NAD 9), uloženým ve zdejších archivu.

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení archivní pomůcky

Zpracovatel jednotky popisu: Žáčková Monika

Datum popisu: 18.11.2020

Příloha

Seznam použitých zkratk

bm	běžný metr
č.	číslo
č. j.	číslo jednací
ČSSR	Československá socialistická republika
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
ELZA	elektronické zpracování archiválií
inv. č.	inventární číslo
kar	karton
KSČ	Komunistická strana Československa
MAV NF	místní akční výbor Národní fronty
MNV	místní národní výbor
MV NF	místní výbor Národní fronty
OAV NF	okresní akční výbor Národní fronty
OV NF	okresní výbor Národní fronty
poř. č.	pořadové číslo
ppr	podací protokol
Sb.	Sbírka zákonů
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni
ukn	úřední kniha

223101010/2031

1

Národní fronta - místní akční výbor Blížejov

čeština

počet ej: ppr 1, ukn 1

1

2

Orgány MAV NF

1//1

3

ukn 1

Zápisy ze schůzí MAV NF Blížejov
3.3.1948-3.2.1952

1948-1952

2

4

Úřední agenda MAV NF

2/1

5

Registraturní pomůcky

2/1//1

6

ppr 1

Podací protokol
16.10.1948-8.12.1953

1948-1953

Název archivní pomůcky: Národní fronta - místní akční výbor Blížejov

Značka fondu: NF MAV Blížejov

Časové rozmezí archivní pomůcky: 1948-1953

Počet evidenčních jednotek zpřístupněných archivní pomůckou: ppr 1, ukn 1

Počet jednotek popisu, které lze na základě archivní pomůcky zpřístupnit: 6

Rozsah archivní pomůckou zpřístupněných archiválií: 0,04 bm

Stav archivní pomůckou zpřístupněných archiválií ke dni: 18. listopadu 2020

Zpracovatel archivního souboru: Žáčková Monika

Archivní pomůcku sestavil: Žáčková Monika

Počet stran archivní pomůcky: 12

Archivní pomůcku schválil: Mgr. Kinkorová Radka, dne 18. 11. 2020, č. j. SOAP/10-555/2020